

Valtiovarainministeriö

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö VM064:01/2012

LAUSUNTO KOSKIEN SELVITYSMIEHEN LUONNOSTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Töölön Yhteiskoulu Osakeyhtiö (yksityinen perusopetuksen järjestäjä) kiittää mahdollisuudesta lausua selvitysmiehen ehdotuksesta uudeksi valtionosuudeksi. Tässä lausunnossa keskitytään pääasiassa yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvaukseen.

Valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta yleisesti

Töölön Yhteiskoulu Osakeyhtiö pitää hyvänä sitä, että ”Uudistuksen tavoitteena on taloudelliseen toimintaan sekä tehokkaaseen palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen kannustava rahoitusmalli. Järjestelmän tulee tasata ensisijaisesti tarve- ja olosuhdetekijöistä johtuvia kuntien välisiä kustannuseroja, ei esimerkiksi erilaisesta palvelutarjonnasta syntyviä eroja. Valtionosuuskriteereiden tulee olla sellaisia, joihin kunta ei voi omilla toimillaan vaikuttaa.” (Miettinen 2014, s. 36)

Valtionosuusuudistuksen yhteydessä suunnitellaan perustamishankkeiden harkinnanvaraisen (valtionavustukset ja -osuudet) rahoituksen lakkauttamista ja siirtämistä kuntien valtionosuusrahoituksen osaksi.

Kotikuntakorvauksen laskentapohjiin laskettaneen enintään ns. pienten hankkeiden (400 000€, alv 0) mukaiset kulut. Lisäksi kotikuntakorvaukseen kuuluu reilun 3%:n alv-lisä. Yksityisillä opetuksen järjestäjillä on omistuksessaan tai hallinnassaan lukuisia koulurakennuksia. Jotta oppilaiden koulutilat voidaan säilyttää terveysvaatimusten mukaisessa kunnossa, tulee myös näitä koulurakennuksia aika ajoin peruskorjata.

- Kotikuntakorvausjärjestelmä on lähtökohtaisesti hyvä ja toimiva järjestelmä.
- On erittäin tärkeää, että valtio maksaa edelleen kotikuntakorvauksen suoraan opetuksenjärjestäjälle clearing-periaatteella ja että kotikuntakorvauksen tulee olla jatkossakin oppilaskohtainen. Näillä menettelyillä turvataan oppilaan opetukseen osoitetun resurssin oikea kohdentuminen ja perusopetuslain turvaaman ns. vapaan hakeutumisoikeuden toteutuminen myös käytännössä.
- Kuntien tehtäväkohtaisesta valtiosuudesta luovuttaessa on luonnollista, että kotikuntakorvaus perustuu jatkossa valtakunnalliseen keskilukuun.
- Ikäkausiin perustuva kotikuntakorvauksen kerroinjärjestelmä on lähtökohtaisesti oikea menettely, millä korvausta kohdennetaan oikein opetuksen tosiasiallisten resurssitarpeiden mukaan. Kertoimien tarkkoihin määriin tässä ei oteta kantaa.

Kotikuntakorvausjärjestelmän puutteet ja mahdolliset uhkatekijät

Uusien, 31.7.1998 jälkeen perustettujen yksityiskoulujen 10 % pienempi kotikuntakorvaus on epäoikeudenmukainen ja loukkaa oppilaiden yhdenvertaisuutta. Siksi menettely tulisi lopettaa.

Valtiovallan tulisi selvittää loukkaako uusien koulujen kotikuntakorvauksen leikkaus EU-oikeuden yhdenvertaisuuden periaatetta.

Muutaman vuoden aikana käydyssä keskustelussa on esitetty näkemyksiä, että yksityiskoulujen kotikuntakorvausta olisi leikattava nykyainsäädännön perusteella määräytyvästä.

Jatkossakin perusopetuksen kotikuntakorvaus on maksettava täysimääräisenä kaikille opetuksen järjestäjille, eikä oppilaan perusopetukseen osoitettua resurssia tule leikata opetuksen järjestäjän ylläpitomuodon perusteella. Alla muutamia perusteluita:

1. Yksityiseen opetuksen järjestäjiin kohdistettava leikkaus (esim. 90 %) loukkaisi vahvasti yhdenvertaisuuden perustetta. Jos menettely laajennettaisiin nykyisestä (uudet opetuksen järjestäjät) kaikkiin yksityisiin kohdistuvaksi, tulisi sen piiriin 900 oppilaan sijasta selkeästi yli 20 000 oppilasta. Erityisen hankala oikeudellinen ongelma aiheutuisi siitä, että leikkauksen piirissä olisi tällöin tuhansia kunnan osoittamassa (yksityisessä) lähikoulussaan opiskelevaa lasta ja nuorta.
2. On esitetty väitteitä, että kunnalla on enemmän velvoitteita kuin yksityisellä opetuksen järjestäjällä. Eroa on vahvasti liioiteltu eikä kuvauksissa ole otettu huomioon yksityiskoulujen käytännössä toteutuvia vastuita (esim. erityisoppilaat). Lisäksi on todettava, että yksityisellä on sellaisia velvoitteita, joita kunnallisella opetuksen järjestäjällä ei ole (esim. kiinteistövero).
3. Keskustelussa on tuotu esiin myös, että yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksia olisi leikattava, koska valtiosuuden leikkaukset kohdistuvat vain kuntiin. On kuitenkin todettava, että opetuksen kustannusten laskiessa vastaava säästö (tai kasvun välttäminen) välittyy rahoituslain kautta yksityisille opetuksen järjestäjille maksettaviin kotikuntakorvauksiin. Seuraavana perustelut näkemyksellemme tässä asiassa:

Suomen lain mukaan perusopetus on oppilaalle maksutonta. Opetuksen kustannuksista vastaavat kunnat ja valtio, viimekädessä veronmaksajat.

Opetuksen todellisista kustannuksista päättää kunta, jonka vastuulla on perusopetuksen järjestäminen. Valtio osallistuu perusopetuksen kustannuksiin valtionosuusmenettelyn kautta, mutta valtio ei kuitenkaan päättää perusopetuksen lopullista kustannusta.

Kunnalla on mahdollisuus saamiensa valtionosuuksien lisäksi osoittaa perusopetukseen varoja kuntaverokertymästään. Yksityisellä opetuksen järjestäjällä ei ole tällaista mahdollisuutta.

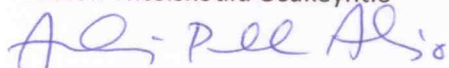
On siis perusteltua, että kotikuntakorvaus määräytyy jatkossakin opetuksen todellisen kustannustason mukaan, siten kuin valtionosuutta säätelevässä lainsäädännössä määrätään.

Sen perusteella kotikuntakorvaukset jatkossa noudattelevat valtakunnallista keskihintaa.

Kaikki oppilaisiin kohdistettavat leikkaukset, joita perustellaan opetuksen järjestäjän ylläpitomuodolla, loukkaavat oppilaan ja opetuksen järjestäjän yhdenvertaisuutta.

Helsingissä 3.4.2014

Töölön Yhteiskoulu Osakeyhtiö

Auli Puhakka-Autio
hallituksen puheenjohtaja

Marja-Leena Ruha-Tuomola
rehtori